

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ KURULURKEN

Prof. Dr. Yusuf BOYSAL*

11.4.1975 tarihinde kabul edilen bir kanunla Konya'da Selçuk Üniversitesi kurulmuştur. Gerekli formaliteler tamamlandıktan sonra, 1976 yılının Şubat ayında Üniversiteyi oluşturan Fen ve Edebiyat Fakültelerinde öğretime başlanmıştır. Kültür hayatımızda, çevreyle ilişkide, bilimsel araştırma, eğitim ve öğretimde Üniversite kuşkusuz başta gelen önemli bir kuruluştur. Bu nedenle, böyle bir kuruluşun Konya'da yer alması bizleri büyük bir mutluluğa sevk etmiştir. Hem bir Konyalı, hemde bir üniversite mensubu olarak bu mutlu olay karşısında duyduğum sevinç ve memnuniyeti burada birkaç cümle ile belirtmek ve bu arada kuruluş sırasında cereyan eden bazı olay ve gelişmelere de kısaca değinmek istiyorum. Önce bu kuruluşun Konya'ya kazandırılmasında emeği geçmiş olanların tümüne burada gerek şahsım, gerek Üniversite ve Konya adına teşekkürü bir borç bilmekteyim. Ayrıca bazı isimleri burada anmanın da bir kadirşinaslık olacağı kanısındayım.

Hepimizin bildiği gibi Konya'da bir üniversite açılması için son yıllarda büyük bir uğraşı verilmiştir. Hatırladığım kadarıyla ilk toplantılardan biri, sayın hemşehrımız Prof. Dr. Lütfü Tad, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi dekanı iken sayın Konya Valisi İhsan Tekin'in teşebbüsüyle yapılmıştı. Üniversitenin açılışı ise Konya Valisi sayın Oktay Başer'in zamanına raslamış ve Üniversitemiz kendisinden yardım görmüştür.

Sayın Ömer Haliloğlu ve Sayın Lütfü Tuncel valilerimizin de yardımlarını anmak isteriz. 12 Eylül 1980'den sonra da 2. Ordu ve sıkı yönetim komutanımız sayın Orgeneral Bedrettin Demirel'den de Üniversitemiz yakın ilgi görmüştür. Konya Mühendislik ve Mimarlık Akademisi Yardım Heyeti adını taşıyan cemiyeti de, gerek Üniversite kurulurken yaptığı çalışmalar, gerekse kurulduktan sonra gösterdiği ilgi ve yardımlardan dolayı burada anmayı bir ödev sayıyoruz. Üniversite ilk açılırken yaptığı çalışmalardan dolayı sayın Prof. Dr. Rıza Çetik'i de burada anmak istiyorum. Konya'da bir üniversite açılmasının ne kadar gerekli olduğu hususunda burada birkaç cümle söylemek isteriz. Esasen bizi burada böyle bir yazı

yazmaya sevkeden nedenlerden biri de budur. Konya yüz ölçümü bakımından, her birinde üçer üniversite ve sayısız diyebileceğimiz kadar yüksek okul bulunan İstanbul ve Ankara'dan daha büyüktür. Nüfus bakımından da bu iki ilimizden pek geri kalmamaktadır. Böyle özelliklere sahip olan Konya'da üniversitenin açılmasının bu kadar geç kalmasının nedeni doğrusu pek anlaşılammamaktadır. Ayrıca, Erzurum, Trabzon, Elazığ ve bunlar gibi her yönden Konya'dan küçük olan şehirlerimizde çok önceden üniversitelerin açılmış olmasını da burada hatırlatmak isteriz. Konya'nın tarihine, uzak geçmişine bir göz atacak olursak, kültür yönünden Anadolu'da zaman zaman önde gelen şehirlerimizden biri olduğu kolayca görülebilir. Anadolu'nun Taş devri uygarlığı Konya'da Çatal Hüyük'de en ileri düzeye ulaşmıştır. İnsan oğlunun mağara hayatından -avcılıktan ziraate- şehir hayatına geçişinde Çatal Hüyük'ün yeri büyüktür. Diğer bir deyimle Konya bölgesi, «Ağrı Kültür»ün ilk doğduğu yerlerden biri, belki de ilkidir. İ.Ö.6. Binde ilk şehir hayatı burada başlamıştır. O günkü şehrin ve bununla birlikte Doğa'nın bir parçasının, duvarda sıva üzerine resmedilmesi ilk defa burada yapılmıştır. Bu da bugünkü anlamda kültür ve sanatın bir parçası ve bir ifadesidir. Şu halde eski, klâsik anlamıyla kültür (ekip yetiştirme), zamanımızdaki anlamıyla kültür, Çatal Hüyük'de bir arada gelişmiş ve yaşamıştır. Çatal Hüyük'den beri Konya bölgesi devamlı iskân görmüştür. Gerek tarihten önceki dönemlerde, gerekse Hititler, Frigler zamanında bölgenin yoğun iskâna sahne olduğu bize kalan belgelerden anlaşılmaktadır. Bölge zaman zaman kral ve beylere merkez olmuştur. Burada Mevlânâ gibi bilgin ve filozoflar yetişmiştir. Yakın tarihimizde Konya medreseleri ve burada yetişen bilginler ülke çapında değer kazanmışlardır.

Eski uygarlıkların Konya bölgesinde bu şekilde yoğun olmasının önemli bir nedeni olmalıdır. Bu konuda ilk akla gelecek husus iklimin müsait ve bölgenin büyük bir ziraî potansiyele sahip olmasıdır. Bunu da, o zamanlar bölgenin su ve orman yönünden zengin olmasının sağladığı kanısındayız. Ancak bu iki unsur önemini zamanla kaybetmeye başlamış ve bu da ziraati ve verimliliği olumsuz yönde etkilemiştir. Böylece Konya yakın zamana kadar ülke ekonomisinde önemli bir yeri olmayan bir bölge durumuna gelmiştir. Son 20-30 yıl içinde durum bir hayli değişmiştir. Ziraatin fennileşmesi, sulu ziraate yönelme, kimyevî gübre ve ilaç kullanılması ve nihayet ürün türünün artması ve bununla birlikte değer kazanması, Konya'yı ülkede ön plana geçirmiştir. Bölgenin ekonomik gücü buna paralel olarak artarken beyin gücünün daha da güçlendirilmesi, kültür, bilgi ve teknik yönlerden, çalışan insanın teçhiz edilmesi gerekirdi. Bunu sağlayacak olan kurumların başında gelen Üniversitenin açılmasında maalesef geç kalınmıştır. Oysa Konya'da iyi bir başlangıç da vardı.

2. Meşrutiyetten sonra Konya Mekteb'i Hukuku açılmış ve buradan kıymetli hakim ve avukatlar yetişmiştir. Bununla ilgili, belgesel bir fotoğrafı yazımıza eklemiş bulunuyoruz. Bu yüksek okul, bugün bir harebe halini almış olan eski sanat okulunda eğitim ve öğretim yapmıştır. Alnında kalan birkaç çini parçasıyla o günleri bize anımsatmaya çalışan bu binanın, iki yıl önce geçirdiği yangın dolayısıyla, bu konunun maddi belge yönü de yok olma yolunu tutmuştur.

Yukarda belirtilen gecikmenin yanında, Üniversite kurulurken ve kurulduğu yıllarda bazı talihsizlikler de olmuştur. Bunlar üniversitenin daha başlangıç döneminde gelişmesini büyük ölçüde etkilemiştir. Bunlardan çok önemli bulduğumuz birkaçı üzerinde burada kısaca durmak istiyoruz.

1 — Üniversitenin yeri konusu, Üniversitenin kurulması sırasında yer olarak Tutlukırı düşünülmüş ve söylendiğine göre burası Belediye tarafından şifaen teklif de edilmiştir. Ancak her nedense kısa bir süre sonra bu yerden vaz geçilmiştir. Bu olay Üniversite açılmadan önce cereyan ettiği için bu hususta daha fazla bir bilgiye sahip değiliz. Üniversitenin açıldığı sıralarda kampus için Sillekırı düşünülmüş ve biz Üniversite yönetim kurulu olarak bu yerin üzerinde ısrarla durmuş ve istimlâki için Arsa Ofisine müracaatta bulunmuştuk. Bizleri uzun bir süre bekleten bu kuruluş, bilinmeyen nedenlerle istimlâk yapamayacağını, bu işten vaz geçtiğini yazılı olarak bildirmiştir. Böylece tarla sahiplerinin itirazları ve el altından çalışmaları başarıya ulaşmış oldu. Üniversite için üçüncü yer olarak Malas köyünün merası ve bu civardaki arazi düşünülmüştür. Şahsen burasını uygun buluyor ve biran önce istimlâkinin gerçekleşmesini istiyordum. Çünkü Üniversite arsası konusunda yapılacak artık başka bir iş kalmamıştı. Her şeyden önce zaman Üniversitenin aleyhine çalışıyordu. Bu işin biran önce sonuçlanmasında zaruret vardı. Fakat bu sefer, Malas köyü sakinleri karşımıza çıktılar. Bunlar da gerek alenî, gerek el altından çalışmaya, uğraşmaya başladılar. Ancak 1981 yılının ilk aylarında bütçemizdeki tahsisatın yettiği kadarıyla istimlâki gerçekleştirdik. Bir kısım mal sahiplerinin paralarını ödeyerek tapuları aldık. 1982 yılı bütçesine konacak tahsisatla da tüm arazi istimlâk edilmiş olacaktır. Temennimiz, gelenen bu noktadan bir geri dönüş olmamasıdır. Bu güne kadar Üniversite idarecileri olarak yaptığımız en isabetli işlerden biri de budur, kanısındayım.

Yukarıda ilk yer olarak üzerinde durduğumuz Tutlukırı kuşkusuz Üniversite yeri olarak ideal bir bölgeydi. Konya Belediyesine ait bu arazinin Üniversiteye tahsisi ve istimlâk işi gayet kolay olacaktı. İkinci önemli bir taraf da ekime elverişli bulunmayan bu araziden dolayı milli servet kaybı da olmayacaktı. Hava, su ve manzara bakımından da fevkalâde bir yer-

di. Her halde o sıralarda Üniversitenin açılması için çalışanların ilgisizliğinden burası kaçırılmış oldu. Bunu Üniversite için büyük bir talihsizlik sayıyoruz. Bu gün bir kısmı kamulaştırılan, İstanbul yolundaki yer, Tutlukırı kadar elverişli olmamakla birlikte, yine de güzel bir yer olduğu kanısındayım. Bir kere şehir büyük bir hızla o tarafa doğru genişlemektedir. Bu bakımdan şehir hududuna olan beş-altı km mesafe bir kaç yıl sonra çok kısılacak, belki de üniversite kampusu o yönde şehrin iskân hududunu teşkil edecektir. Diğer önemli bir husus da üniversitenin bu yeni yeri, şehrin kuzeyinde olduğu için, hiç bir zaman hava kirliliğine maruz kalmayacaktır.

2 — Öğrenci olayları :

Üniversitenin durumunu sarsan diğer önemli bir olay da öğrenci eylemleriydi. Öğrenci olayları, her yerde olduğu gibi üniversitenin durumunu sarsmıştı. Çoğu kimse üniversiteleri birer anarşi yuvaları şeklinde görüyordu. Bunda vatandaş bir dereceye kadar haklıydı. Oysa bize göre, öğrenci olaylarına karşı ayakta durabilen, fazla karışmamış olan ve özellikle politikacıların giremediği kuruluşlar üniversitelerimizdi. Bu durum, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı Eğitim Enstitüleri ve Yüksek okulların durumuyla üniversiteleri karşılaştırdığımız zaman kolayca görülecek ve anlaşılacaktır. Örneğin, Konya Selçuk Üniversitesi önemli olaylara sahne olmamış ve derslere genel olarak muntazaman devam edilmiştir. Bu cümlelerimizden üniversitemizde bazı olayların olmadığı ve sağ-sol eylemcilere karşı mücadele edilmediği anlamı çıkmamalıdır. Bunlar zaman zaman fakültelerimizde egemen olmaya, istediklerini yaptırmaya çalışmış ve uğraşmışlardır. Ancak bunlara hiç bir zaman fırsat ve ödün verilmemiştir. Ancak eylemciler fakültelerin dışında uygulama yapmaya kalkışmışlar ve maalesef bunda kısmen başarı da sağlamışlardır. Araba yakma öğretim üyesi kaçırma, ev kurşunlama gibi olaylar cereyan etmiştir. Ayrıca binalarımızın dışında köşe başlarını tutarak Fakültele istedikleri öğrencileri sokmama gibi eylemlere de girişmişlerdir. Bu olayların bir kısmı Rektörlük seçimleri zamanına rastlamış ve seçim etkilenmek istenmiştir. Tüm bu olay ve eylemler 12 Eylül ile son bulmuş, 1080-1981 ders yılı olağan üstü diyebileceğimiz bir sakinlik içinde geçmiştir. Öğrenci olayları toplum üzerinde büyük etki yapmış ve Üniversitemizin Konya'lıdan göreceği yardımı büyük ölçüde etkilemiştir.

Üniversite konusu, başından beri bazı partililer tarafından tasvip görmemiştir. Konya da dört parti, AP, CHP, MSP ve MHP, hatta bunlara bir tane daha ilâve yapabiliriz, o da Demokratik Parti, kendini kuvvetli saymakta idi. Bunların hiç birisi Üniversite konusunu içtenlikle ele almış değildi. Kuvvet yönünden birbirinden geri kalmadıkları kanısında olan bu kuruluşlardan herbiri, en azından kendisinin dışında kalan partiler tara-

findan üniversiteye sahip çıkılmasını da istemiyordu. Üniversite konusunda aralarında birleşmek ise hiç bir zaman olmamıştır. Ancak şunu da söylememiz bir kadirşinaslık olacaktır, AP ve MSP koalisyonu zamanında Üniversitemiz açılabilmiştir.

Konya'da üniversite başlangıç yıllarında çok ucuz bir müessese durumuna düşmüştür. Orta öğretimde kullanılmak üzere Milli Eğitim Bakanlığınca inşa ettirilen yeni bir binada Üniversitenin iki fakültesi eğitim ve öğretime başlamıştır. Bu fakülteler üçüncü ve dördüncü ders yıllarında sınıf ve oda bakımından büyük bir sıkıntı içine girmişlerdir. Bahçeye inşa ettirilen bir kaç baraka da genişleme yönünden bir yarar sağlamamıştır. Bu arada Edebiyat Fakültesi için Sanai bölgesinde, İstanbul yolu üzerinde yaptırılan barakalar da, gerek inşaatın kalitesi gerekse yer bakımından eğitim ve öğretimin sıhhatli bir şekilde yapılacağı hususunda bizleri tereddüte düşürmüştür. Evet, bu barakaların yapılması kararında benim de imzam var. Demek ki, sonunda böyle bir gayri müsait bir durum ortaya çıkacağını önceden görememiştir. O sıralarda, Rektör olan öğretim üyesi arkadaşımız her nedense Edebiyat Fakültesini karşısına almıştır. O günkü hava ve şartlarda Edebiyat Fakültesi çadırlara bile çıkabilirdi. O sıralarda sayın Rektörle aramızda sık sık anlaşmazlıklar oluyordu. Bunlarla ilgili burada somut örnekler vermek, geçmişi tekrar olacağından, bunda bir yarar görmüyorum. Ancak şu kadarını da söylemeden geçemeyeceğim. Bu durumdan üniversitemiz zarar görmüştür. En azından üniversitemizin toplum yanındaki itibar ve saygınlığı zedelenmiştir. Ayrıca, Fen Fakültesinde meydana gelen anlaşmazlıkların da bu duruma katkısı olmuştur. Ankara Üniversitesinin aynı Fakültesinden gelen ve Selçuk Üniversitesinde ders yapan öğretim üyeleriyle, Rektör arasında ciddi anlaşmazlıklar çıkmıştır. Sarf edilen ve hoş olmayan sözler basın kanalı ile topluma da yansımıştır. Tüm bunlar yukarıda belirttiğimiz gibi Konya'luların nazarında üniversiteyi arzu edilmeyen bir duruma düşürmüştür.

Diğer Fakültelerin açılması konusu da öneminden dolayı bizi uzun zaman meşgul etmiştir. Yukarıda da değindiğimiz gibi Fen ve Edebiyat Fakültelerinin dersane sıkıntısı bizi fevkalade üzüyordu. Öğrencilerimize, yararlanacakları bir seminer ve kitaplık gösteremiyorduk. Edebiyat Fakültesi Eğitim ve öğretimini binasının üst katında dört sınıf ve odada yapıyordu. Bu durumda yeni fakülteler açılması cihetine gidilmesini erken buluyorduk. Buna rağmen üçüncü öğretim yılımız içinde önce Ziraat ve Tıp, sonra da Veteriner Fakültelerinin açılmasına senatomuzda karar aldık. Bu kararımız Devlet Plânlama Teşkilatı'nda önce red edilmiştir. Bir süre sonra, biz kararımızı yineledik. Bu arada iktidar değişti ve ancak bir yıl sonra adı geçen fakültelerin açılması onayını bu kuruluştan ve Milli

Eğitim Bakanlığından alabildik. Evet bu fakülteler kağıt üzerinde kurulmuş oldu. Fakat, aradan bir hayli zaman geçmesine rağmen Maliye Bakanlığı, bu kuruluşların ne bütçesini, ne de kadrosunu onaylamıştır. 1750 sayılı niversiteler kanununun 46. maddesine göre birisi Diyarbakır Üniversitesi Tıp Fakültesinden, diğeri de Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesinden olmak üzere iki Profesör ğretim üyesini niversitemizde Tıp ve Ziraat Fakültelerinin kurulması işleriyle görevlendirdik. Maaşlarını, büyük bir sorumluluğu ve riski göze alarak Edebiyat Fakültesinden ödemeye başladık. Ancak bu ğretim üyelerimizle birlikte çalışmamız da Tıp ve Ziraat Fakültelerinin durumunda bir gelişme sağlayamamıştır. Bu konuda, bu günlerde çıkması beklenen Yüksek ğretim Kanununu beklemekten başka yapacak bir iş kalmıyordu.

Yukarıda kısaca değinilen tüm güçlüklere rağmen niversitemizin Fen ve Edebiyat Fakültelerinde bilimsel yönden eğitim ve ğretim başarılı geçmiştir. Öğretim yesi temini yönünden Selçuk nievritesi yeni kurulan diğer üniversitelere nazaran şanslı olmuştur. Konya'nın Ankara'ya yakın olması nedeni ile ğretim yesi bulmakta güçlük çekilmemiştir. Özellikle Edebiyat Fakültesinin her bölümünde yeterince ğretim üyeleriyle ğretim normal olarak yapılabilmiştir. Ancak bu ğretim yeleri, niversiteler kanununun 40. maddesine göre, büyük bir kısmı Ankara niversitesinden olmak üzere, başka üniversitelerden, ders vermek üzere görevlendirilmiş ğretim üyeleridir. Yeni kurulan niversiteler ve fakülteler için bu tür eğitim doğal sayılmalıdır. Çünkü, lkemizde hiç bir niversite ve fakülte gerekli ğretim yesi temin edildikten sonra açılmış değildir. Bu nedenle yeni kurulmuş niversiteler kendi ğretim üyesini yetiştirmeye kadar bu tür eğitime 8-10 yıl devam etmek zorundalar. Son yıllarda çok sayıda niversite ve fakülte açıldığından ve hl büyük şehirlerde ğretim yesi yığılması devam ettiğinden, diğer illerde yeni açılan üniversitelerimize izleyeceği başka bir yol kalmamaktadır. 1750 sayılı niversiteler kanununda rotasyonu n gören 46. maddenin hemen hemen hiç işlemez hale gelmesi, yeni kuruluşları 40. maddeye sarılmaya zorlamıştır. 46. madde yurt düzeyinde sadece bizim gibi isteyerek giden 10-15 ğretim yesi için işleyebilmiştir. Bu nedenle, yakında çıkacağı söylenen yeni yüksek öğrenim kanununda 40. maddenin yer almasını ve ayrıca rotasyona önem verilmesini istiyoruz. Kanun taslaklarda görüldüğü şekli ile çıkarsa, Selçuk niversitesi uzun yıllar bu kadar ğretim üyesini bir arada göremeyecektir. Biz Edebiyat Fakültesinde başta Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi olmak üzere diğer üniversitelerden gelen 30 kadar Prof. ve Doç. ile beş yıldır ğretimimizi sürdürmüş bulunuyoruz. Fakültemizde yapılan Eğitim ve öğretimin de bu niversiteler düzeyinde olduğu kanısındayız. Kurulan bu düzenimizin bundan böyle de

devam etmesini içtenlikle istemekteyiz. Yazımızın başlarında çizdiğimiz tabloya göre üniversitemizin gelişmesiyle ilgili diğer konularda pek başarılı olduğumuz söylenemez. Bu bakımdan biz, eğitim ve öğretimde başarı sağladığımız ölçüde teselli bulmak istiyoruz. Yeni üniversitemizin ülkemize, Konya'ya ve bu bilim yuvasında yetişeceklerle hayırlı olmasını temenni ediyoruz. Uzun uğraşlar sonunda kurulmuş olan Tıp, Ziraat ve Veteriner gibi yeni fakültelerimizin biran önce faaliyete geçmesini içtenlikle istiyor ve bu konuda yardım bekliyoruz.

SOLDAN SAĞA: (Oturaneler) — Hukuk-i Esâsiyye-i Düvel ve İdare Muallimi Şinâsi Bey; Mecelle ve Usûl-ı Fıkıh Muallimi Yalvaçlı Ömer Vehbi Efendi; Konya Mekteb-i Hukuk Müdürü Refik (Kırış) Bey; Fıkıh ve Ahkâm-ı Evkaf Muallimi Sivaslı Ali Kemâlî Efendi.

SOLDAN SAĞA : (Ayaktakiler) — İktisat ve Maliye Muallimi Numan Sabit; Mecelle ve Ticaret-i Berriye Muallimi Selim Sabit; Ticaret-i Bahriyye, Sakk-ı Hukuk ve Sakk-ı Cezâ Muallimi Hilmi (Aksoy) Bey; Usûl-u Cezâiyye ve Kanun-u Ceza ve Hukuk-u Ceza Muallimi Hesâbî Bey; Mecelle ve Ferâiz ve Vesâyâ Muallimi Tahir Efendi.

15.Mart.1914 tarihinde Konya Mekteb-i Hukuk Hey'et-i İdâre ve Tali-miyesi.